

Євсєєв А.С.

аспірант

Косенко А.В., к.е.н., проф.

Перерва П.Г., д.е.н., проф.

Національний технічний

університет «ХПІ»

ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Сучасні економічні умови зумовлюють активізацію інноваційної діяльності. В даний час інноваційна діяльність все більше пронизана відносинами інтелектуальної власності, які надають домінуючий вплив на отримання нових властивостей товарів і послуг, що користуються підвищеним попитом у споживачів і дозволяють економічному суб'єкту отримувати високі прибутки. В умовах світової кризи роль інтелектуальної власності помітно зросла. Результати інтелектуальної діяльності як невід'ємна частина і одна з найважливіших умов інноваційного розвитку є запорукою оновлення всіх сфер соціально-економічної діяльності.

Інноваційна діяльність підприємства повинна бути орієнтована на ефективне використання результатів інтелектуальної діяльності. Для того щоб підвищити конкурентоспроможність підприємства, необхідно надавати контролюючий вплив на процеси, пов'язані з його використанням. В умовах глобального економічного спаду перед власниками інтелектуальної власності постає завдання витягти максимум вигоди з власних нематеріальних активів. Можливість для суб'єктів господарювання зберегти свої позиції на ринку інтелектуальної власності, на наш погляд, є можливою реалізації наступних заходів: спрощення процедур подання заявок; аудит корпоративного портфеля; залучення досвідчених фахівців; користування послугами патентних повірених та оцінювачів; створення та зміцнення патентних служб на підприємствах; формування мотивації для підвищення зацікавленості співробітників підприємства.

Не всі власники прав інтелектуальної власності роблять реальні кроки до подання заявок з використанням міжнародних договорів з метою зниження витрат. Переваги подання заявок на торговельні марки за Мадридською угодою про міжнародну реєстрацію знаків заслуговують на увагу.

Для того, щоб отримати охорону за міжнародною процедурою реєстрації, заявник повинен виконати формальні вимоги Міжнародного бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності, одноразово сплатити збір та отримати охорону на двадцять років. Перед міжнародною реєстрацією торговельна марка повинна бути зареєстрована в національному офісі – Національному офісі інтелектуальної власності України. Перед подачею заявки в Національний центр Міжнародного бюро перевіряє та засвідчує, що знак внесено до Національного реєстру торговельних марок на ім'я заявника та що товари та/або послуги, перелічені в міжнародній заявці, відповідають національній реєстрації. Міжнародна реєстрація дійсна лише в країнах, зазначених у заявці, поданій на

офіційній формі, передбаченій Положенням відповідно до Мадридської угоди. Торговельна марка, яка була предметом міжнародної реєстрації, надається такий самий захист, як якщо б він був заявлений безпосередньо в цих країнах.

Таким чином, Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків не тільки скорочує час і кошти, що витрачаються заявником на отримання охорони своєї торгової марки, а й автоматично отримує охорону знаку в усіх країнах, які приєдналися до Угоди шляхом міжнародної реєстрації знаку, визнаного таким Національним центром інтелектуальної власності.

Наступним кроком може бути запропонований аудит корпоративного портфеля. На практиці портфель об'єктів інтелектуальної власності може являти собою реєстр у вигляді комп'ютерної бази даних, в який вносяться всі створені, отримані та придбані об'єкти інтелектуальної власності. Аудит вмісту портфеля дозволяє проаналізувати ефективність роботи структурних підрозділів та окремих співробітників підприємства; ідентифікувати об'єкти інтелектуальної властивості, яка може бути використана при створенні нових об'єктів; уточнити актуальність подання заявок на охоронні та комерціалізаційні об'єкти, а також зняти списані об'єкти інтелектуальної власності з обліку у зв'язку з повною амортизацією їх вартості. При цьому не слід забувати, що, на відміну від речей, об'єкти інтелектуальної власності не підлягають розпорядженню, а їх сукупність може проявляти синергетичний ефект. Рекомендується регулярно проводити аудит корпоративного портфеля, вибір торговельних марок і патентів, які недоцільно продовжувати.

Деякі власники інтелектуальної власності мають ресурси для самостійного управління своєю інтелектуальною власністю. Однак найбільш вигідним становищем, як і раніше, виявляються ті, хто підтримує відносини з патентними повіреними, які мають високу кваліфікацію і вміють знаходити оптимальні рішення з точки зору інтересів своїх клієнтів. Подальша економія коштів може бути досягнута, коли справи конкретного підприємства ведуть одні й ті ж адвокати в різних країнах. Необхідно докласти зусиль для того, щоб обраний адвокат міг скоригувати стратегію подання заяви, використовуючи всі альтернативні варіанти.

Використання об'єктів інтелектуальної власності як нематеріальних активів підприємств, їх облік у бухгалтерському обліку створюють можливість економічно ефективного використання як існуючих, так і новостворених нематеріальних активів, зміни структури статутних фондів, підвищення наукової інтенсивності продукції. Включення інтелектуальної власності до складу нематеріальних активів підприємств може мати значний вплив на інвестиційна діяльність.

Проте оцінка об'єктів інтелектуальної власності вітчизняними суб'єктами господарювання є одним із найслабших елементів управління інтелектуальним капіталом. Деякі підприємства взагалі не цінують свої інтелектуальні активи або рідко це роблять. Мало хто з суб'єктів господарювання користується послугами відповідних незалежних оцінювачів, які мають більший досвід в оцінці різних категорій об'єктів інтелектуальної власності щодо різних ситуацій і, Відповідно, вони з більшою ймовірністю проведуть об'єктивну оцінку, в той

час як самі підприємства при оцінці своїх активів часто обмежуються оцінкою інтелектуальної власності на основі прямих витрат або інших подібних методологій, які не дозволяють провести реальну оцінку вартості об'єкта інтелектуальної власності.

Ефективність управління інтелектуальною власністю в умовах глобального економічного спаду є вирішальним фактором успіху суб'єктів господарювання. Активізація запропонованих нами заходів щодо зміцнення позицій на ринку інтелектуальної власності надасть нові можливості суб'єктам господарювання для подальшого розвитку інноваційної діяльності, а саме значно підвищить ефективність управління інтелектуальною власністю в умовах економічний спад.

Список використаних джерел

1. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.
2. Данилова М. А. Підвищення ефективності управління інтелектуальною власністю за умов економічного спаду // Перспективи інноваційного розвитку// редкол.: П. С. Пойта [та ін.] , 2009. С. 11–13
3. Маркетингова діяльність підприємств : підручник / О.П.Косенко [та ін.] ; ред. О.П.Косенко; Нац. техн. ун-т "ХПІ". Харків : ТОВ "Оберіг", 2023. 1155 с.
4. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva,. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
5. Compliance program of an industrial enterprise. Tutorial. (2019) / [P.G Pererva et al.] // Edited by prof. P.G.Pererva, prof. Gy.Kocziszky, prof. M.Somosi Veres. Kharkov-Miskolc: NTU "KhPI". 689 p.
6. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. The definition of industry park electrical products // Scientific bulletin of Polissia. Part 2. № 3 (11). 2017. P. 43-50.
7. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи економічної стійкості та комплаєнс захисту машинобудівного підприємства // *Економіка: реалії часу*. 2018. № 1 (35). С. 98-106.
8. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с.
9. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
10. Pererva P.G. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities / P.G. Pererva, T.O. Kobieliava, L.V. Shaulska // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. No 1(23). С.43-50.
11. Шаульська Л.В. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталий розвиток підприємства / Л.В.Шаульська, П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева // *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2023.No 3 (181). С. 14-23
12. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.
13. Kosenko A.P., Kobieliava T.O., Tkachova N.P. Forecasting industry park electrical products // *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. Part 2. № 4 (12). P. 106-111